

С. А. Дяченко, доктор наук з державного управління,
доцент, доцент кафедри регіональної політики
Навчально-наукового інституту публічного управління
та державної служби Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
<https://orcid.org/0000-0002-5905-4607>

ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ

У статті досліджено державні механізми стимулювання розвитку індустриальних та технологічних парків в Україні як інструментів публічного управління економічним розвитком, структурної модернізації та повоєнного відновлення. Обґрунтовано роль індустриальних і технологічних парків у залученні інвестицій, розвитку виробничої та інноваційної інфраструктури, створенні робочих місць, технологічному оновленні виробництва та підвищенні конкурентоспроможності територій. Проаналізовано сучасний стан нормативно-правового та інституційного забезпечення їх функціонування, основні тенденції розвитку мережі індустриальних і технологічних парків в Україні, виявлено проблеми реалізації державної підтримки. Визначено ключові чинники, що стримують ефективність державного стимулювання, зокрема недостатній рівень інфраструктурного забезпечення, обмеженість фінансових ресурсів, фрагментарність міжвідомчої координації, недостатню інтеграцію виробництва з науково-освітнім середовищем та відсутність системного оцінювання результативності функціонування парків. Підкреслено важливість синергії державної підтримки, приватних інвестицій, науково-технологічного розвитку та регіональної політики. Запропоновано авторський підхід до вдосконалення державних механізмів стимулювання розвитку індустриальних і технологічних парків, що передбачає інтеграцію стратегічно-нормативного, інституційно-управлінського, фінансово-економічного, інноваційного та моніторингово-оцінювального блоків. Обґрунтовано доцільність посилення інноваційної складової, розвитку державно-приватного партнерства, удосконалення системи оцінювання ефективності та орієнтації державної підтримки на створення високотехнологічних виробництв. Доведено, що формування комплексного механізму публічного управління розвитком індустриальних і технологічних парків може стати важливим чинником відновлення промислового потенціалу, структурної модернізації економіки та переходу до інноваційної моделі розвитку в Україні.

Ключові слова: індустриальні парки, технологічні парки, промислова та інноваційна політика, регіональний інноваційний розвиток, фінансово-економічні інструменти, державна підтримка, стимулювальні механізми, інвестиції, конкурентоспроможність, трансфер технологій, партнерство, повоєнне відновлення.

S. A. Diachenko. State mechanisms for stimulating the development of industrial and technological parks in Ukraine

The article examines state mechanisms for stimulating the development of industrial and technology parks in Ukraine as important instruments of public administration for economic development, structural modernization, and post-war recovery. The purpose of the study is to substantiate directions for improving state support for the development of industrial and technology parks, taking into account current challenges, investment needs, and the objectives of technological modernization of the economy. The role of industrial and technology parks in attracting investment, developing production, innovation, and technological infrastructure, creating jobs, upgrading production technologies, increasing productivity, and enhancing the competitiveness of territories is substantiated. The current state of the regulatory and institutional framework governing their operation, the main trends in the development of the network of industrial and technology parks in Ukraine, and the practices of implementing state support instruments are analyzed. Key factors limiting the effectiveness of state stimulation are identified, including insufficient infrastructure provision, limited financial resources, fragmented interagency coordination, uneven regional development, insufficient integration of production with the research and educational environment, and the lack of systematic evaluation of the performance of parks. The importance of synergy between state support, private investment, scientific and technological development, and regional policy is emphasized. An original approach to improving state mechanisms for stimulating the development of industrial and technology parks is proposed, providing for the integration of strategic and regulatory, institutional and managerial, financial and economic, innovation, and monitoring and evaluation components. The expediency of strengthening the innovation component of state policy, developing public-private partnerships, expanding parks' access to financial resources, improving the system for evaluating their effectiveness, and targeting state support towards the creation of high-tech production facilities and high-value-added products is substantiated. It is demonstrated that the formation of a comprehensive public administration mechanism for the development of industrial and technology parks can become an important factor in restoring industrial potential, modernizing the structure of the economy, intensifying investment and innovation activity, and facilitating Ukraine's transition to an innovation-driven development model.

Key words: industrial parks, technology parks, industrial and innovation policy, regional innovation development, financial and economic instruments, government support, incentive mechanisms, investment, competitiveness, technology transfer, partnership, post-war recovery.

Постановка проблеми. Сучасні процеси глобальної економічної конкуренції, технологічної модернізації виробництва та переходу до інноваційної моделі розвитку актуалізують необхідність формування ефективної державної політики підтримки нових організаційно-економічних форм концентрації виробничої та інноваційної діяльності. Одними з найбільш поширених інструментів такої політики у світовій практиці є індустріальні та технологічні парки, які забезпечують створення сприятливого середовища для розвитку промисловості, залучення інвестицій, впровадження нових технологій і формування конкурентоспроможних регіональних економічних систем. В умовах війни за Незалежність України, масштабних економічних викликів, руйнування виробничої інфраструктури, необхідності релокації підприємств із зон бойових дій та необхідності швидкого повоєнного відновлення промислового потенціалу держави розвиток індустріальних та технологічних парків набуває особливого значення. Саме тому державні механізми стимулювання розвитку таких парків повинні розглядатися не лише як інструмент залучення інвестицій, а як складова комплексної політики структурної перебудови економіки.

Держава протягом останніх трьох десятиліть формує нормативно-правове поле для функціонування таких утворень, однак практика його застосування засвідчує суттєвий розрив між задекларованими інструментами державного стимулювання та їх фактичною бюджетною і адміністративною реалізацією. Закон України «Про індустріальні парки» та зміни до нього 2021 року передбачають компенсацію відсоткових ставок за кредитами, звільнення від пайової участі у розвитку інфраструктури населених пунктів, податкові й митні преференції, проте більшість цих механізмів залишаються не забезпеченими відповідними видатками державного бюджету, а орган виконавчої влади, відповідальний за реалізацію державної політики у цій сфері, остаточно не сформований. Одночасно спостерігається нерівномірність територіального розміщення парків, недостатня інституційна спроможність місцевих органів влади до супроводу інвестиційних проєктів, а також обмежене використання інструментів публічно-приватного партнерства. За сучасних умов конкурентоспроможність таких інституційних структур визначається не лише наявністю виробничих майданчиків, а здатністю забезпечувати інноваційний цикл: від генерації ідей до створення високотехнологічної продукції. Зазначені обставини зумовлюють актуальність комплексного аналізу державних механізмів стимулювання розвитку індустріальних і технологічних парків в Україні та вироблення науково обґрунтованих пропозицій щодо їх удосконалення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні основи просторової концентрації виробництва, кластерного розвитку та формування конкурентних переваг територій закладено у працях М. Портера, який визначав промислові кластери як систему взаємопов'язаних підприємств, постачальників, спеціалізованих установ та інституцій, що забезпечують підвищення конкурентоспроможності економіки [1]. Подальший розвиток цих підходів знайшов відображення у сучасних концепціях інноваційних екосистем, де ключова роль відводиться взаємодії держави, бізнесу, науки та освітніх установ. Серед сучасних українських дослідників значну увагу питанням інноваційного розвитку, промислової модернізації та формування ефективних механізмів державної підтримки приділяють Ю. Бажал, О. Амоша, В. Геець та інші науковці. У їхніх дослідженнях наголошується, що забезпечення технологічного оновлення економіки потребує формування системної інноваційної політики, розвитку інституційної інфраструктури та посилення взаємодії між науковою сферою і виробництвом [2].

Дослідження безпосередньо проблематики технологічних та індустріальних парків в Україні представлені у працях С. Кушнір, де технопарки розглядаються як важливий елемент інноваційної інфраструктури держави, який може забезпечити відновлення економіки, активізацію інвестиційної діяльності та створення умов для впровадження нових технологій. Особлива увага приділяється необхідності удосконалення державних механізмів підтримки таких структур [3]. Питання розвитку індустріальних парків у контексті цифрової трансформації промисловості досліджують Н. Шевчук, А. Ключов та С. Тульчинська. У своїх роботах автори акцентують увагу на тому, що конкурентоспроможність сучасних індустріальних парків визначається не лише наявністю виробничих площ та інженерної інфраструктури, а й рівнем цифровізації, технологічного забезпечення та інтеграції у сучасні виробничі мережі [4]. Проблеми розвитку наукових парків, трансферу технологій та використання міжнародного досвіду досліджуються В. Прохоровою, Ю. Ус, Б. Юхновим та іншими авторами. Учені обґрунтовують необхідність посилення ролі наукових парків у забезпеченні інноваційного розвитку України, особливо в умовах повоєнного відновлення та європейської інтеграції [5].

Окремий напрям досліджень останніх років становить роль індустріальних парків у відновленні економічної системи України. З. Двудіт розглядає індустріальні парки як інструмент відновлення виробничої та логістичної інфраструктури, релокації підприємств і формування нових центрів економічної активності регіонів [6]. Питання інвестиційної привабливості та сталого розвитку індустріальних територій досліджує А. Ключов, який аналізує можливості розвитку коіндустріальних парків та впровадження принципів ресурсоефективного виробництва. Автор наголошує на необхідності переходу від традиційної моделі промислових майданчиків до комплексних виробничо-інноваційних екосистем [7].

Водночас, попри вагомий доробок науковців, є потреба у комплексному аналізі управлінського виміру проблеми – інституційної спроможності органів публічної влади різних рівнів забезпечити реалізацію задекларованих стимулів, бюджетного забезпечення компенсаційних механізмів, координації між центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та керуючими компаніями парків, що й зумовлює потребу

подальшого наукового пошуку в цьому напрямі. Особливої актуальності ця проблематика набуває за умов воєнних викликів та потреб швидкого відновлення, європейської інтеграції України та необхідності переходу до інноваційної моделі економічного розвитку.

Метою статті є обґрунтування теоретичних та практичних засад державних механізмів стимулювання розвитку індустріальних і технологічних парків в Україні, ідентифікування проблем їх реалізації та формування пропозицій щодо напрямів удосконалення. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: розкрити сутність та роль індустріальних і технологічних парків як інструментів публічного управління економічним розвитком держави; проаналізувати механізми державного регулювання їх розвитку, визначити ключові проблеми функціонування; запропонувати напрями вдосконалення державних механізмів стимулювання індустріальних та технологічних парків в Україні.

Виклад основного матеріалу. Індустріальні та технологічні парки – це інструменти реалізації активної промислової політики держави, спрямованої на структурну модернізацію економіки, підвищення конкурентоспроможності виробництва та формування інноваційної екосистеми [1]. Їх функціонування ґрунтується на принципах територіальної концентрації виробничих ресурсів, кооперації підприємств, інтеграції бізнесу, науки й державних інституцій. Індустріальний парк у широкому розумінні є спеціально організованою територією з визначеними межами, забезпеченою необхідною інженерною та транспортною інфраструктурою, на якій здійснюється господарська діяльність учасників парку у виробничій, науково-дослідній та інноваційній сферах. Технологічний парк орієнтований переважно на створення та впровадження високотехнологічних розробок, комерціалізацію результатів наукових досліджень і розвиток інноваційного підприємництва [8-10].

Такі інституційні структури виконують низку стратегічних функцій: інвестиційну, яка полягає у створенні сприятливого середовища для залучення внутрішнього й зовнішнього капіталу; інноваційну, що забезпечує трансфер технологій та розвиток виробництв із високою доданою вартістю; регіональну, яка сприяє вирівнюванню економічного розвитку територій; соціальну, пов'язану зі створенням робочих місць та розвитком професійного потенціалу; експортну, спрямовану на підвищення конкурентоспроможності української продукції на міжнародних ринках.

У контексті публічного управління державні механізми стимулювання розвитку індустріальних та технологічних парків доцільно визначати як сукупність взаємопов'язаних правових, організаційних, фінансово-економічних та інституційних інструментів, за допомогою яких органи державної влади та місцевого самоврядування створюють умови для формування, функціонування та масштабування цих структур. Даний механізм включає: нормативно-правовий компонент (формування законодавчої бази діяльності парків); організаційно-управлінський компонент (визначення компетенцій органів публічної влади, механізмів координації та контролю); фінансовий компонент (бюджетне фінансування, компенсаційні програми, кредитні інструменти); податковий компонент (встановлення стимулювального режиму оподаткування); інвестиційний компонент (залучення приватного капіталу та міжнародної допомоги); інноваційний компонент (забезпечення взаємодії виробництва, науки та освіти) [8; 11-12]. Отже, ефективність розвитку індустріальних і технологічних парків значною мірою залежить не лише від створення окремих законодавчих умов, а від системності публічного управління та узгодженості дій усіх суб'єктів публічної політики [6].

Державне регулювання розвитку технологічних парків в Україні розпочалося раніше, ніж регулювання індустріальних парків, і ґрунтується на Законі України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» 1999 року [9]. Технологічні парки в Україні перебувають у сфері відповідальності Міністерства освіти і науки України, яке визначає їх головним призначенням комплексну організацію наукоємного виробництва через поєднання наукових досліджень, дослідно-конструкторських робіт і серійного випуску високотехнологічної продукції [13]. Формування інституційного середовища розвитку індустріальних парків в Україні розпочалося із прийняттям Закону України «Про індустріальні парки» у 2012 році [8]. Суттєвим етапом розвитку державної політики стало внесення змін до закону у 2021-2022 роках, спрямованих на розширення інструментів державної підтримки. Зокрема, було передбачено можливість: компенсації витрат на будівництво та модернізацію інженерної інфраструктури; компенсації частини витрат на підключення до електромереж; компенсації процентних ставок за кредитами; фінансування окремих інфраструктурних проєктів; надання податкових стимулів для учасників індустріальних парків [14].

Крім того, Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» окремою підставою для державного стимулювання керуючих компаній, ініціаторів і учасників індустріальних парків, увів статтю щодо засад державного управління у цій сфері та встановив заборону на розміщення в межах індустріальних парків виробництв підакцизних товарів (крім транспортних засобів) і окремих видів ліцензійної діяльності [15]. Важливе значення має також Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями» [11], який створює додаткові можливості для реалізації масштабних виробничих ініціатив. У сфері технологічних парків регулювання здійснюється відповідно до законодавства про інноваційну діяльність, наукову діяльність та спеціальні режими реалізації інноваційних проєктів. Основною метою таких структур є створення умов для переходу від сировинної моделі економіки до економіки знань.

Важливо, що для повноцінного запуску механізмів, передбачених Законом України «Про індустриальні парки», необхідним є ухвалення низки підзаконних актів і змін до Податкового та Митного кодексів України, значна частина яких не була завершена, що суттєво обмежує практичну дієвість задекларованих стимулів. Варто відзначити Стратегію розвитку індустриальних парків на 2023–2030 роки [16], де індустриальні парки визначено перевіреним світовим досвідом механізмом індустриалізації економіки, модернізації промисловості на засадах ресурсоефективності та циркулярної економіки, залучення інвестицій і забезпечення збалансованого регіонального розвитку. Водночас, як засвідчує аналіз проєктів державного бюджету попередніх років, видатки на надання компенсацій ініціаторам і учасникам індустриальних парків фактично не передбачалися, що є однією з ключових інституційних суперечностей державного механізму стимулювання.

Отже, аналіз чинної нормативної бази свідчить, що існує низка проблем: недостатня узгодженість між промисловою, інноваційною та регіональною політикою; відсутність довгострокової державної стратегії розвитку індустриальних парків; недостатня інтеграція парків із закладами науки та освіти; обмежене використання механізмів публічно-приватного партнерства; недостатня прозорість оцінювання ефективності державної підтримки. Звісно, нормативно-правова база України поступово наближається до європейських практик, однак потребує переходу від декларативного регулювання до системного управління розвитком індустриальних та технологічних парків.

Реєстр індустриальних (промислових) парків України, ведення якого забезпечує Міністерство економіки та довілля України, є офіційною базою обліку індустриальних парків, включених до Реєстру відповідно до законодавства. Він містить інформацію про назву парку, ініціатора створення, місцезнаходження, площу, керуючу компанію, учасників та інші характеристики функціонування парку [17]. За даними Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій, 2024 рік став піковим за темпами створення нових індустриальних парків: до Реєстру було включено 31 новий парк, що на 158,3 % більше порівняно з попереднім роком [18]. Така динаміка свідчить про посилення інтересу держави, громад та приватного сектору до розвитку індустриальної інфраструктури в умовах воєнного стану, що пов'язано, серед іншого, з релокацією підприємств із зон бойових дій і потребою в облаштованих майданчиках для відновлення виробничого потенціалу.

За даними аналітичного огляду групи компаній «Індустриальні парки України», станом на кінець 2025 року в Реєстрі перебувало 118 індустриальних парків, з яких 27 зареєстровано протягом 2025 року; серед новостворених парків переважали приватні ініціативи – 19 приватних проти восьми комунальних. Лідером за кількістю реєстрацій у 2025 році стала Київська область (чотири нових парки), тоді як Житомирська, Одеська та Хмельницька області зареєстрували по три парки кожна, а Вінницька, Закарпатська та Львівська – по два [19] (рис. 1).

Водночас 2025 рік характеризується й чималою кількістю виключень індустриальних парків із Реєстру – було виключено 8 індустриальних парків, у яких протягом тривалого періоду не здійснювалася фактична господарська діяльність та не було залучено працюючих учасників [20]. Серед причин такого явища – недостатній рівень підготовки інфраструктури, відсутність інвесторів та невиконання передбачених законодавством умов функціонування індустриальних парків. Така тенденція свідчить про подвійний характер розвитку мережі індустриальних парків в Україні: з одного боку, спостерігається кількісне розширення Реєстру та активізація створення нових парків,

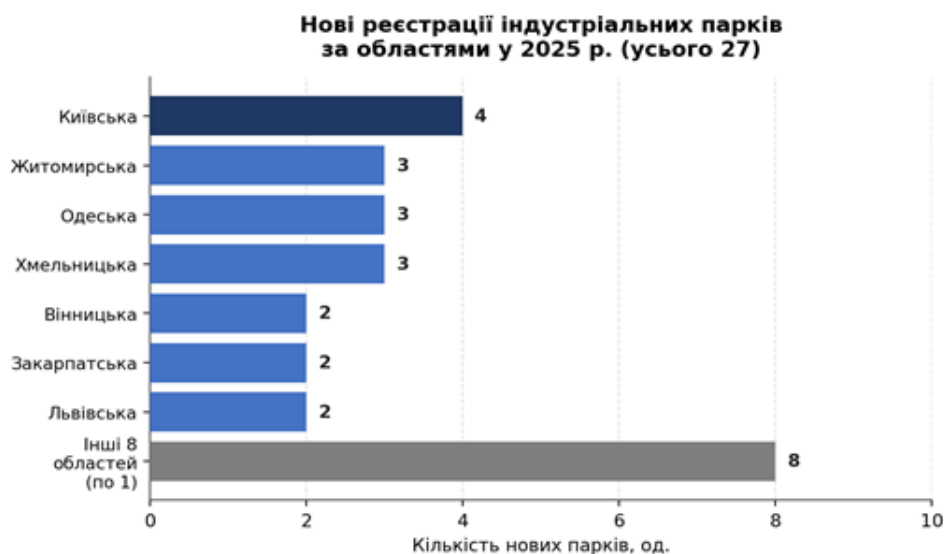

Рис. 1. Нові реєстрації індустриальних парків за областями України у 2025 р.

Джерело: побудовано автором за даними [19]

з іншого – відбувається поступове очищення Реєстру від формально зареєстрованих, але фактично недіючих. Це створює передумови для більш об'єктивного оцінювання реального стану мережі індустріальних парків та ефективності державних механізмів їх стимулювання.

Аналіз регіональної структури Реєстру індустріальних парків засвідчує суттєву територіальну нерівномірність їх розміщення. За сукупною кількістю зареєстрованих парків традиційно виділяються Львівська, Київська та Закарпатська області, які формують найбільший осередок концентрації індустріальної інфраструктури. Станом на кінець 2025 року у зазначених регіонах було, відповідно 20, 15 та 12 індустріальних парків, що разом становило близько 40 % від загальної кількості парків, включених до Реєстру [21–22].

Після 2022 року спостерігається зміщення географії створення нових індустріальних парків у напрямі західних областей України. Така тенденція зумовлена комплексом чинників, серед яких відносно вища безпекова стабільність цих територій, активізація процесів релокації підприємств із регіонів, наближених до зон бойових дій, а також зацікавленість органів місцевого самоврядування у залученні нових інвестиційних проєктів та відновленні промислового потенціалу (рис. 2).

За даними Мінекономіки, один гектар індустріального парку в середньому може забезпечувати створення близько 50 нових робочих місць, тоді як на кожен долар державних інвестицій у розвиток інфраструктури індустріального парку очікується залучення в середньому шести доларів приватних інвестицій [22]. Наведені орієнтири свідчать про потенційний мультиплікативний ефект державної підтримки індустріальних парків за умови належного інфраструктурного та організаційного супроводу. У 2024 році в індустріальні парки України було інвестовано 4,6 млрд грн, з яких майже 2,8 млрд грн спрямовано на будівництво промислових і складських об'єктів, переважно за рахунок інвестицій учасників індустріальних парків [23]. Зазначені показники свідчать про поступове перетворення частини зареєстрованих індустріальних парків із формально визначених територій на реально функціонуючі виробничі та інвестиційні майданчики.

На відміну від індустріальних парків, орієнтованих переважно на розвиток переробної промисловості та залучення виробничих інвестицій, технологічні парки покликані виконувати функцію інституційного мосту між академічною наукою і високотехнологічним виробництвом. Державний механізм їх стимулювання історично ґрунтувався на спеціальному податковому режимі, який дозволяв учасникам технопарків акумулювати кошти, що вивільнялися від оподаткування, на спеціальних рахунках і спрямовувати їх на фінансування інноваційних проєктів. Проте практика застосування цього механізму протягом 2000-х років виявила низку зловживань, пов'язаних із використанням статусу технопарку для мінімізації оподаткування без реального провадження інноваційної діяльності, що спричинило поступове звуження пільгового режиму та посилення контрольних функцій держави.

Сьогодні мережа технопарків в Україні функціонує у значно вужчих масштабах порівняно з мережею індустріальних. За даними МОН в державі створено 16 технологічних парків, діяльність яких зосереджена переважно на базі провідних наукових установ та закладів вищої освіти. Водночас їх територіальне розміщення є нерівномірним і характеризується концентрацією у найбільших науково-промислових центрах держави, що обмежує просторову доступність інноваційної інфраструктури та стримує розвиток високотехнологічного підприємництва в більшості регіонів України [13]. Державна підтримка їхньої діяльності здебільшого обмежується процедурою державної реєстрації інноваційних проєктів і супроводом з боку центрального органу виконавчої влади у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності.

У цьому контексті сучасний стан характеризується суперечливими тенденціями: тоді як індустріальні парки протягом останніх років отримали законодавчо деталізований набір фінансових стимулів, технологічні парки

Рис. 2. Області України – лідери за кумулятивною кількістю зареєстрованих індустріальних парків станом на кінець 2025 р.

Джерело: побудовано автором за даними [21–22]

як інструмент розвитку наукоємного виробництва й трансферу технологій залишаються поза увагою системного реформування, попри те, що саме вони мають забезпечувати технологічну складову промислового відновлення економіки. Недостатнім є рівень фінансування науково-дослідних робіт, слабкий зв'язок між академічним сектором та виробництвом, обмежена кількість механізмів комерціалізації інновацій та недостатня участь приватного капіталу.

Проведений аналіз дозволяє виокремити кілька системних проблем, що знижують дієвість державних механізмів стимулювання розвитку індустріальних та технопарків в Україні. Проблема бюджетного забезпечення задекларованих фінансових стимулів: попри законодавче закріплення права ініціаторів, керуючих компаній і учасників індустріальних парків на компенсацію відсоткової ставки за кредитами, відповідні видатки роками не передбачаються в законах про державний бюджет, унаслідок чого цей інструмент залишається переважно декларативним. Перешкодою для потенційних інвесторів є відсутність повністю підготовленої інженерної інфраструктури (доступність електроенергії, газопостачання, водопостачання, транспортної логістики та цифрової інфраструктури), що потребує активнішої участі органів публічної влади. Спостерігається обмежене застосування інструментів публічно-приватного партнерства у фінансуванні інфраструктури парків: попри наявність відповідного законодавства, більшість індустріальних парків в Україні створюються або виключно за приватну ініціативу без державної співучасті, або на комунальних землях без залучення приватного інвестора до розвитку інфраструктури. Суттєвою проблемою міжрегіональна нерівність та диспропорційність державної підтримки, що ускладнює реалізацію завдань збалансованого просторового розвитку, задекларованих у Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023–2030 роки [16].

Частина зареєстрованих індустріальних парків залишається фактично недіючою, що свідчить про недостатній контроль з боку держави на етапі супроводу вже зареєстрованих парків та про ризик формального підходу окремих ініціаторів до отримання статусу індустріального парку без реальних намірів його облаштування. Дотепер фактично відсутня єдина система моніторингу та оцінювання ефективності функціонування індустріальних парків, яка б дозволяла органам публічної влади оперативно виявляти недіючі парки, оцінювати фактичний внесок кожного парку у створення робочих місць, залучення інвестицій і сплату податків, а також коригувати державну політику стимулювання на основі об'єктивних даних, а не лише кількісних показників реєстрації нових утворень.

Сьогодення вимагає зміну ролі індустріальних та технопарків у системі державної економічної політики. Якщо раніше вони розглядалися переважно як інструмент залучення іноземних інвестицій, то в умовах воєнного стану і післявоєнного відновлення їх функціонал значно розширюється у: платформи для релокації підприємств із територій, наближених до зон бойових дій; механізм відновлення промислового потенціалу регіонів; інструмент залучення міжнародної фінансової допомоги; середовище для локалізації виробництв, які відповідають європейським стандартам; баз для розвитку малого та середнього промислового підприємництва.

Підхід до удосконалення механізмів стимулювання розвитку індустріальних та технологічних парків України має базуватись на принципі комплексного державного впливу та передбачати інтеграцію взаємопов'язаних блоків. Стратегічно-нормативний блок орієнтований на формування довгострокової державної стратегії розвитку індустріальних і технологічних парків, удосконалення нормативно-правових документів та визначення пріоритетних напрямів промислової спеціалізації. Інституційно-управлінський блок передбачає створення ефективної системи координації між: Кабінетом Міністрів України, центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, керуючими компаніями парків, бізнесом та науковими установами. Фінансово-економічний блок забезпечує використання державного фінансування інфраструктури, компенсаційних механізмів, податкових стимулів, пільгового кредитування, міжнародних фінансових ресурсів. Інноваційний блок орієнтований на розвиток технологічних центрів, створення лабораторій, підтримку стартапів, трансфер технологій, співпрацю із закладами освіти. Моніторингово-оцінювальний блок забезпечує систему показників ефективності, оцінку економічного впливу, контроль використання державної підтримки, аналіз результативності діяльності парків.

Доцільним є диференціація податкових і митних преференцій залежно від галузевої спеціалізації та технологічного рівня резидентів парку, з наданням розширених стимулів для парків, орієнтованих на високотехнологічне виробництво, відновлювану енергетику й циркулярну економіку, що узгоджується із логікою екологізації промислового розвитку. Необхідним є розширення застосування інструментів державно-приватного партнерства при створенні індустріальних парків на комунальних землях, зокрема шляхом розроблення типових концесійних та інвестиційних договорів для органів місцевого самоврядування, а також надання територіальним громадам методичної й фінансової підтримки для підготовки інвестиційно привабливих майданчиків у межах реалізації повноважень, отриманих у процесі децентралізації.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Індустріальні та технологічні парки є важливими інструментами сучасної державної політики економічного розвитку, промислової модернізації та формування інноваційної моделі зростання. У контексті трансформації української економіки, посилення євроінтеграційних процесів та необхідності повоєнного відновлення виробничого потенціалу держави їх роль значно виходить за межі традиційного розуміння як окремих виробничих територій. Індустріальні й технологічні парки мають розглядатися як комплексні інституційні платформи, що забезпечують взаємодію держави, бізнесу, науки та територіальних громад.

Державні механізми стимулювання розвитку індустріальних і технологічних парків являють собою багаторівневу систему взаємопов'язаних правових, організаційних, фінансово-економічних та інноваційних інструментів, спрямованих на створення сприятливих умов для залучення інвестицій, розвитку виробництва, впровадження технологій та підвищення конкурентоспроможності регіонів. Водночас ефективність цих механізмів визначається не лише наявністю нормативно-правового регулювання, а насамперед здатністю держави забезпечити комплексну координацію політики у сфері промислового розвитку, інновацій, інвестицій та регіонального управління.

Аналіз функціонування індустріальних та технологічних парків в Україні засвідчив наявність позитивних тенденцій, пов'язаних із розширенням законодавчої бази, запровадженням інструментів державної підтримки та зростанням зацікавленості регіонів у створенні нових виробничих майданчиків. Разом із тим практична реалізація їх потенціалу залишається недостатньою через низку системних проблем: відсутність повноцінної інфраструктури, обмеженість фінансових ресурсів, недостатню координацію діяльності органів влади, слабку інтеграцію виробничого сектору із науково-дослідною сферою та відсутність довгострокового стратегічного бачення розвитку парків тощо.

Задля удосконалення державних механізмів стимулювання розвитку індустріальних та технологічних парків необхідним є інтеграція стратегічно-нормативного, інституційно-управлінського, фінансово-економічного, інноваційного та моніторингово-оцінювального блоків. Її реалізація дозволить забезпечити системний підхід до формування державної політики у цій сфері, підвищити ефективність використання бюджетних та інвестиційних ресурсів, посилити взаємодію між органами публічної влади, бізнесом і науковими установами. Перспективним для України є формування мережі інноваційно орієнтованих парків, інтегрованих із закладами вищої освіти, науковими установами та центрами розвитку підприємництва.

Перспективи подальших наукових досліджень у цьому напрямі полягають у поглибленому вивченні механізмів публічно-приватного партнерства у сфері розвитку індустріальних та технопарків, розробленні моделей фінансування інфраструктурних проєктів, оцінюванні ефективності податкових та інвестиційних стимулів, а також дослідженні можливостей адаптації європейського досвіду до українських умов.

Таким чином, розвиток індустріальних та технологічних парків має стати одним із ключових напрямів державної політики структурної модернізації України. Формування ефективного механізму їх стимулювання сприятиме не лише залученню інвестицій та відновленню промислового потенціалу, а й переходу української економіки до інноваційної моделі розвитку, заснованої на технологіях, знаннях та високій доданій вартості.

Список використаних джерел:

1. Porter M. E. Clusters and the New Economics of Competition. *Harvard Business Review*. 1998. Vol. 76, № 6. P. 77–90.
2. Bazhal, I. (2022). Інноваційна екосистема як чинник забезпечення прогресивних структурних змін в економіці. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*, 7(1), 3–9. <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2022.7.1.3-9>
3. Кушнір С. А., Кармазіна В. В. Інноваційний розвиток технопарків як запорука відновлення та сталого розвитку України. *Економіка і регіон*. 2022. № 2(85). С. 35–42. DOI: <https://journals.nupp.edu.ua/eir/uk/article/view/2632/2040>
4. Шевчук Н. А., Клещов А. Й., Тульчинська С. О. Діджиталізація українського сектору індустріальних парків. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2024. № 30. DOI: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/314274>
5. Prokhorova, V., Us, Y., Yukhnov, B., Rudas, S., & Slastianykova, V. (2024). Science parks: analysis of international experience and development prospects in Ukraine. *Technology Audit and Production Reserves*, 3(4(77)), 39–46. <https://doi.org/10.15587/2706-5448.2024.307743>
6. Дзуліт З. П., Скрипник Я. М. Роль індустріальних парків та складської логістики у контексті відновлення економіки України. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2024. № 1. С. 190–198. DOI: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2024/sep/35805/240560maketmanagement-194-202.pdf>
7. Клещов, А. (2024). Інвестиційна привабливість екоіндустріальних парків. *Innovation and Sustainability*, (3), 76–82. <https://doi.org/10.31649/ins.2024.3.76.82>
8. Про індустріальні парки. Закон України № 5018-VI від 21.06.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17>
9. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків. Закон України № 991-XIV від 16.07.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14>
10. Про інноваційну діяльність. Закон України № 40-IV. від 04.07.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
11. Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні. Закон України № 1116-IX від 17.12.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20>
12. Деякі питання надання державного стимулювання індустріальних парків. Постанова Кабінету Міністрів України № 834. від 04.08.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/834-2023-%D0%BF>
13. Технологічні парки. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/nauka/innovatsiynadiyalnist-ta-transfer-tekhnologiy/tekhnologichni-parki>

14. Законодавство про індустріальні парки оновлено! РвС Україна. 12/2021. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/publications/tax-and-legal-alert/2021/industrial-parks-update.html>
15. Про державну допомогу суб'єктам господарювання. Закон України № 1555-VII від 01.07.2014 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1555-18#Text>
16. Про схвалення Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023-2030 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 176-р. від 24.02.2023 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhhvalennia-strategii-rozvytku-industrialnykh-par-a176r>
17. Реєстр індустріальних (промислових) парків. Міністерство економіки та довкілля України. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail/3be7587f-d644-4939-b728-867a478c1483?lang=uk-UA&title=RestrIndustrialnikh-promislovikh-Parkiv>
18. Огляд та аналіз динаміки створення індустріальних парків. Інформаційно-аналітична довідка. Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ). 01.09.2025. URL: <https://nipo.gov.ua/industrialni-parku-analitychna-dovidka/>
19. Бюлетень з розвитку індустріальних парків в 2025 року від групи компаній «Індустріальні парки України». 01.02.2026. Група компаній «Індустріальні парки України». URL : https://indparks.in.ua/analityka/byuletен-z-rozvytku-industrialnyh-parkiv-v-2025-roku-vid-grupy-kompanij-industrialni-parku-ukrayiny/?utm_source=chatgpt.com
20. В Україні за 2025 рік зареєстрували 27 нових індустріальних парків і виключили з реєстру вісім. Forbes Ukraine. 26.01.2026. URL: <https://forbes.ua/news/v-ukraini-za-2025-rik-zareestruvali-27-novikh-industrialnikh-parkiv-i-viklyuchili-visim-26012026-35790>
21. Всеукраїнська економічна платформа «Зроблено в Україні». Індустріальні парки: інформаційно-аналітичний бюлетень. URL : <https://madeinukraine.gov.ua/#politics>
22. «Зроблено в Україні»: Перші два індустріальні парки отримали державне стимулювання у 2025 році. 08.07.2025. Міністерство економіки та довкілля України. URL : https://me.gov.ua/News/Detail/cf48edf6-809e-41ad-a9b5-0d3f49371123?lang=uk-UA&title=ZroblenoVUkraini-PershiDvaIndustrialniParkiOtrimaliDerzhavneStimuliuvanniaU2025-Rotsi&utm_source=chatgpt.com
23. Давимука С. А. Регіональна структура та перспективи розвитку індустріальних парків України. *Регіональна економіка*. 2025. № 4. С. 7–14. URL: https://re.gov.ua/re202504/re202504_005_DavymukaSA.pdf?utm_source=chatgpt.com

References:

1. Porter, M. E. (1998), “Clusters and the New Economics of Competition”, *Harvard Business Review*, vol. 76, No. 6, pp. 77–90.
2. Bazhal, I. (2022), “Innovatsiina ekosystema yak chynnyk zabezpechennia prohresyvykh strukturnykh zmin v ekonomitsi” [“Innovation ecosystem as a factor of ensuring progressive structural changes in the economy”], *Naukovi zapysky NaUKMA. Ekonomichni nauky [Scientific Notes of NaUKMA. Economic Sciences]*, vol. 7, No. 1, pp. 3–9. DOI: <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2022.7.1.3-9> [Ukraine]
3. Kushnir, S. A. and Karmazina, V. V. (2022), “Innovatsiinyi rozvytok tekhnoparkiv yak zaporuka vidnovlennia ta staloho rozvytku Ukrainy” [“Innovative development of technology parks as a guarantee of recovery and sustainable development of Ukraine”], *Ekonomika i rehion [Economy and Region]*, No. 2(85), pp. 35–42. Available at: <https://journals.nupp.edu.ua/eir/uk/article/view/2632/2040> [Ukraine]
4. Shevchuk, N. A., Kleshchov, A. Y. and Tulchynska, S. O. (2024), “Didzhytalizatsiia ukrainskoho sektoru industrialnykh parkiv” [“Digitalization of the Ukrainian industrial parks sector”], *Ekonomichniy visnyk NTUU “KPI” [Economic Bulletin of NTUU “KPI”]*, No. 30. Available at: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/314274> [Ukraine]
5. Prokhorova, V., Us, Y., Yukhnov, B., Rudas, S. and Slastianykova, V. (2024), “Science parks: analysis of international experience and development prospects in Ukraine”, *Technology Audit and Production Reserves*, vol. 3, No. 4(77), pp. 39–46. DOI: <https://doi.org/10.15587/2706-5448.2024.307743>
6. Dvulit, Z. P. and Skrypnyk, Ya. M. (2024), “Rol industrialnykh parkiv ta skladskoi lohistyky u konteksti vidnovlennia ekonomiky Ukrainy” [“The role of industrial parks and warehouse logistics in the context of Ukraine’s economic recovery”], *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava [Socio-Economic Problems and the State]*, No. 1, pp. 190–198. Available at: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2024/sep/35805/240560maketmanagement-194-202.pdf> [Ukraine]
7. Kleshchov, A. (2024), “Investytsiina pryvablyvist ekoindustrialnykh parkiv” [“Investment attractiveness of eco-industrial parks”], *Innovation and Sustainability*, No. 3, pp. 76–82. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2024.3.76.82> [Ukraine]
8. VRU, Law of Ukraine (2012), “Pro industrialni parky” [“On Industrial Parks”], No. 5018-VI, dated June 21, 2012. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17> [Ukraine]
9. VRU, Law of Ukraine (1999), “Pro spetsialnyi rezhym innovatsiinoi diialnosti tekhnologichnykh parkiv” [“On the Special Regime of Innovative Activity of Technology Parks”], No. 991-XIV, dated July 16, 1999. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14> [Ukraine]

10. VRU, Law of Ukraine (2002), “Pro innovatsiinu diialnist” [“On Innovation Activity”], No. 40-IV, dated July 4, 2002. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> [Ukraine]
11. VRU, Law of Ukraine (2020), “Pro derzhavnu pidtrymku investytsiinykh proektiv iz znachnymy investytsiamy v Ukraini” [“On State Support for Investment Projects with Significant Investments in Ukraine”], No. 1116-IX, dated December 17, 2020. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20> [Ukraine]
12. KМУ, Resolution (2023), “Deiaki pytannia nadannia derzhavnoho stymuliuvannia industrialnykh parkiv” [“Certain Issues of Providing State Incentives for Industrial Parks”], No. 834, dated August 4, 2023. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/834-2023-%D0%BF> [Ukraine]
13. Ministry of Education and Science of Ukraine (n.d.), “Tekhnologichni parky” [“Technology Parks”], official website. Available at: <https://mon.gov.ua/nauka/innovatsiyna-diyalnist-ta-transfer-tehnologiy/tehnologichni-parki> [Ukraine]
14. PwC Ukraine (2021), “Zakonodavstvo pro industrialni parky onovleno!” [“Legislation on Industrial Parks Has Been Updated!”], December 2021. Available at: <https://www.pwc.com/ua/uk/publications/tax-and-legal-alert/2021/industrial-parks-update.html> [Ukraine]
15. VRU, Law of Ukraine (2014), “Pro derzhavnu dopomohu subiektam hospodariuvannia” [“On State Aid to Economic Entities”], No. 1555-VII, dated July 1, 2014. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1555-18#Text> [Ukraine]
16. KМУ (2023), “Pro skhvalennia Stratehii rozvytku industrialnykh parkiv na 2023-2030 roky” [“On Approval of the Strategy for the Development of Industrial Parks for 2023-2030”], Order No. 176-r, dated February 24, 2023. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-stratehii-rozvytku-industrialnykh-par-a176r> [Ukraine]
17. Ministry of Economy and Environment of Ukraine (n.d.), “Reiestr industrialnykh (promyslovykh) parkiv” [“Register of Industrial Parks”], official website. Available at: <https://me.gov.ua/Documents/Detail/3be7587f-d644-4939-b728-867a478c1483?lang=uk-UA&title=RestrIndustrialnikh-promislovikh-Parkiv> [Ukraine]
18. Ukrainian National Office for Intellectual Property and Innovation (UKRNOIVI) (2025), “Ohliad ta analiz dynamiky stvorennia industrialnykh parkiv” [“Review and Analysis of the Dynamics of Industrial Park Establishment”], information and analytical report, September 1, 2025. Available at: <https://nipo.gov.ua/industrialni-parky-analitychna-dovidka/> [Ukraine]
19. “Industrialni parky Ukrainy” Group of Companies (2026), “Biuletyn z rozvytku industrialnykh parkiv v 2025 rotsi” [“Bulletin on the Development of Industrial Parks in 2025”], February 1, 2026. Available at: <https://indparks.in.ua/analytika/byuletyn-z-rozvytku-industrialnykh-parkiv-v-2025-roku-vid-grupy-kompanij-industrialni-parky-ukrayiny/> [Ukraine]
20. Forbes Ukraine (2026), “V Ukraini za 2025 rik zareiestruvaly 27 novykh industrialnykh parkiv i vykliuchyly z reiestru visim” [“In 2025, Ukraine registered 27 new industrial parks and removed eight from the register”], January 26, 2026. Available at: <https://forbes.ua/news/v-ukraini-za-2025-rik-zareiestruvali-27-novykh-industrialnykh-parkiv-i-viklyuchili-visim-26012026-35790> [Ukraine]
21. All-Ukrainian Economic Platform “Made in Ukraine” (n.d.), “Industrialni parky: informatsiino-analitychny biuletyn” [“Industrial Parks: Information and Analytical Bulletin”]. Available at: <https://madeinukraine.gov.ua/#politics> [Ukraine]
22. Ministry of Economy and Environment of Ukraine (2025), “Zrobleno v Ukraini”: Pershi dva industrialni parky otrymaly derzhavne stymuliuvannia u 2025 rotsi” [“Made in Ukraine”: The First Two Industrial Parks Received State Incentives in 2025”], July 8, 2025. Available at: <https://me.gov.ua/News/Detail/cf48edf6-809e-41ad-a9b5-0d3f49371123> [Ukraine]
23. Davymuka, S. A. (2025), “Rehionalna struktura ta perspektyvy rozvytku industrialnykh parkiv Ukrainy” [“Regional structure and prospects for the development of industrial parks in Ukraine”], *Rehionalna ekonomika [Regional Economy]*, No. 4, pp. 7–14. Available at: https://re.gov.ua/re202504/re202504_005_DavymukaSA.pdf [Ukraine]

Дата першого надходження статті до видання: 01.08.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.08.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті 12.10.2026